

Cím: 95 MEGAWATT

Szerző: Karácsony Krisztina

**Nyíregyházi Főiskola, Vizuális Kultúra Intézet
Tanári mesterszak, Vizuális és környezetkultúra, II. évfolyam**

Témavezető: Ferenczy Zsolt, DLA, főiskolai docens

A tájkép műfajának alakulása

A tájkép, mint műfaj már a kezdetektől jelen van a képzőművészetben, viszont eleinte csak járulékos elemként fedezhető fel az műalkotásokon, mintegy kiegészítve azokat. Önálló műfajjá csak később, a 17. századi németalföldi festészetben válik majd. Ide köthetően alakult ki maga a táj, mint fogalom is. Ettől kezdve bár fontos szerepet töltött be a festészetben, azonban sokáig alantas műfajnak tartották egészen a 19. századig, amikor forradalmi változás következett be. Konkrétan az angol romantikus tájképfestők, Constable és Turner voltak azok, akik munkásságukkal előkelő helyre emelték a tájképfestészetet.

Ettől kezdve folyamatos változáson ment keresztül a tájkép tematikájának megjelenítése, feldolgozási módja, ami annak tudható be, hogy az ember tájhoz való viszonya is időről-időre átalakult és ezzel karöltve a hangsúlyok is folyamatosan változtak. Ha például az impresszionistákat vesszük alapul, akik elsősorban a légköri jelenségek hatását vizsgálták a látványra, és összehasonlítjuk képalkotási módszerüket a kubista festők geometrikus ábrázolásmódjával, akkor már mindjárt érthetővé válik az előbbi megállapítás. Vagyis az, hogy egy adott ember, jelen esetben művész szemléletmódja, milyen erőteljesen befolyásolja a látvány leképezését és az egyes képalkotási módszerek alkalmazását. Hiszen az alkotási folyamat alapja minden esetben a személyes beállítódás, ugyanis egy látványt, tájat minden művész a saját személyisével, gondolatvilágával és nem utolsósorban érzélemvilágával összhangban képez le és alakít sajátos látványvilággá, amelyhez természetesen a színhasználat is igen nagymértékben hozzájárul.

Azt is fontos megjegyezni, hogy a tájkép fogalma alatt nemcsak a természeti környezet leképezését értjük, hanem az ember alkotta művi környezet ábrázolását is, amely egyre inkább hangsúlyossá vált a műfaj fejlődéstörténete során. Ugyanis már egész korán megjelennek a városi tájképek, kezdetben szintén csak járulékos, kiegészítő elemként, majd önálló műfaji ággá alakulva. A városi tájkép fellendülése is főként a 19. századra tehető, amikor is nagyméretű városfejlődés volt megfigyelhető Európa szerte. Ekkor az ember környezete, lakhelye olyan drasztikus változáson ment keresztül, amely már a művészeket is arra készítette, hogy feldolgozzák ezt az új jelenséget. Ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy az ebben az időszakban lejátszódó

urbanizáció egyik mozgatórugója az ipari fejlődés volt, ami természetsszerűleg maga után vonta azt a nagymértékű gyárépítési hullámot, amely szintén hozzájárult a tájszerkezet gyökeres átalakulásához. Ez a folyamat szintén hozzájárult a műfaj további fejlődéséhez, átalakulásához, hiszen ekkor jelenik meg az ipari tájkép, amely a hagyományos tájképfestészetből táplálkozva és a városi tájkép egyenes folytatásaként egy újabb irányvonal megteremtéséhez járult hozzá, amely napjainkban is igen népszerű.

Saját munka

Festményeim műfajukat tekintve a városi tájképekhez sorolhatóak, ugyanakkor megjelennek az ipari tájképekre jellemző mesterséges konstrukciók, ipari létesítmények is. Bár véleményem szerint e két műfaj között igen vékony a határvonal, azonban mégis inkább az előbbihez sorolnám őket, hiszen egy-egy település részlet jelenik meg rajtuk.

Témaválasztásom nem tekinthető véletlen, ugyanis már hosszabb ideje foglalkoztatnak a hasonló látványok, vagyis az ember alkotta építmények megjelenése a természetes környezetben, amelyek mintegy megszakítják a táj egységét, harmóniáját. Ezért ezek az elemek időről időre megjelentek a munkáimon és egyre hangsúlyosabb szerephez jutottak. Tehát már hosszabb ideje foglalkoztat a tájkép, mint műfaj. Ennek során a hagyományos tájképtől folyamatosan jutottam el a városi tájképig, ahol szinte már csak mesterséges látványelemekből építkezem. Emellett fontos megemlítenem azt a tényt is, hogy én személy szerint mindig olyan helyszíneket, tájakat dolgozok fel, amelyek fontos szerepet játszottak az életemben. Tehát minden munkám alapja valamilyen személyes érzelmi kapcsolat vagy élmény, amely az adott helyszínhez köt.

Ilyen helyszín a debreceni vasútállomás és környéke is, amit több képemen is feldolgoztam már (1. ábra), ugyanis nagyon gyakran megfordulok itt és ennek során volt alkalmam nagyobb figyelmet szentelni annak látványvilágára és arra is, hogy ez a rideg környezet mennyi lehetőséget foglal magába festőileg. Ekkor fedeztem fel az állomás mellett található hőerőművet is, mint lehetséges témát. Majd ennek a látványvilágnak a festészeti

1. ábra

feldolgozását követően indultam el a jelenlegi munkáim koncepciójának kialakítása felé, amely során a kiindulási pontot a Debreceni Kombinált Ciklusú Erőmű jelentette. Ez az erőmű az első, amely a megtermelt villamos energiát nem a Magyar Villamos Műveknek, hanem közvetlenül a regionális áramszolgáltatónak értékesíti, amely a Tiszántúlt látja el villamos energiával, így Hajdú-Bihar-megyét is. Ez a tény tette lehetővé a számomra, hogy összekapcsoljak két olyan helyszínt, amely az életemben kiemelkedő jelentőségű.

Adott egy megyeközpont, Debrecen, amely nemcsak központi státusz miatt jelentős, hanem személyes életutam szempontjából is. Ez az a város, amelyben születtem és ahol a gimnáziumi éveimet töltöttem. Ebből kifolyólag számos fontos élmény köt ide. Aztán ott van a falu, Tépe, ahol jelenleg is élek, és amelyet szintén ez az erőmű lát el villamos energiával. Céлом az volt, hogy olyan kapcsolatot találjak a két helyszín között, amely nem feltétlen személyes vonatkozású. Ez nem más, mint ez az egyszerű hétköznapi megállapítás, hogy az erőmű látja el energiával Tépét és így innen származik az az elektromos energia is, amelyet én és a családom felhasználunk az otthonunkban. Ezzel máris kirajzolódik egy könnyen értelmezhető folyamat; az erőmű megtermeli az villamos energiát, amely a vezetékeken keresztül jut el a falumban található trafóba, amely elosztja az energiát és így az eljut az emberekhez, majd felhasználásra kerül.

Munkáimon a kiindulási pontot, az erőművet, a közvetítőt, a falumban található trafót és a végpontot, a házunkban található villanyórát kívántam megjelenik. Tehát a nagyobb egységből kiindulva haladok a kisebb felé, ezzel mintegy követem az áram útját, összekötve azt a két helyszínt, amely az életem egy-egy fontos állomását jelenti.

2. ábra

A munka első lépéseként tanulmányfotókat készítettem az állomásról és környékéről (2. ábra), valamint a trafóról, annak érdekében, hogy megtaláljam a legszerencsésebb nézőpontot. Ennek során ismertem fel, hogy a koncepció szempontjából fontos lehet az is, hogy milyen távlatok jelennek meg az egyes képeken. Tehát adott az erőmű, amely egy távlati nézőpontból jelenik meg, mint a nagyobb egység. Innen közeledve a végponthoz jelenik meg a trafó egy köztes távlatból (3. ábra), majd a házunk falán található villanyóra egészen közélről (4. ábra). Ezzel jelképezve nem csak az áram útjának a három fő állomását, hanem a személyes kontextust is, vagyis az egyes helyszínekhez kapcsolódó érzelmi töltet fokozatait.

3. ábra

4. ábra

Emellett jelentős része a koncepciónak az a metódus is, hogy a saját személyes kötődésemet úgy jelenítsem meg, hogy az egy mindenki számára könnyen értelmezhető hétköznapi folyamattá redukálódjon. Hiszen, ha belegondolunk az elektromos áram minden ember számára evidens és ugyanakkor nélkülözhetetlen is. Ide kapcsolódóan fontos része a gondolatmenetnek az anyaghasználat, ugyanis farmer anyagot feszítettem fel és erre festettem, ami nem véletlen. Ugyanis, ha egy ilyen ipari létesítményre gondolunk, legyen az egy gyár vagy jelen esetben egy erőmű akkor a legtöbb ember, köztük én is, az ott dolgozó munkásokra asszociál, akiknek a munkaruhája a farmerhez hasonló anyagból készül. Illetve ha belegondolunk a farmer, mint anyag, vagy ruhadarab ugyanolyan általános dolog, mint maga az elektromos áram.

Fontos néhány szót ejteni a címről is, 95 megawatt, amely az erőmű teljesítményére utal. Az itt alkalmazott csúcstechnológia 80%-os hatásfok feletti értéket tesz lehetővé, szemben a hagyományos erőművek 35% körüli teljesítményével. Az

erőmű villamosenergia-teljesítménye 95, hőenergia-teljesítménye pedig 90 megawattot tesz ki. Ez a számszerű adat nagyon jól körülhatárolja és érzékelteti a feldolgozott témát. Tehát nem egyszerűen egy-egy kiragadott város részletről van szó, hanem az azokat összekapcsoló mögöttes tartalomról is, vagyis a villamos energiáról.